

Teorie edukace dětí a žáků s lehkým mentálním postižením

Historie

Historie

- Období renesance – J.A.Komenský dílo Velká didaktika – 6 stupňů duševních schopností dětí
- 4. stupeň děti povolné, chtivé ale tupé
- 5. stupeň děti hloupé a nechtivé
- 6. Stupeň děti hloupé a vzpurné
- Uzákonění povinné školní docházky – rok 1774
- Ernestinum – oddělení diagnostické, výchovné a vyučovací, azyl

Historie

- Karel Herford – 1902, druhý ředitel Ernestina, členění na děti
- schopné vzdělání a výchovy debily
- schopné výchovy, ne však vzdělání – imbecily
- neschopné výchovy ani vzdělání – idioty
- Zřizování prvních pomocných tříd a pak škol (1896 Praha) Josef Zeman, František Čáda
- 1928 Učební osnovy a výchovné směrnice škol úchylných dětí
- 1929 zákon o pomocných školách
- Problémy – nekvalifikovaní učitelé, učebnice, chybí profesní vzdělání absolventů PŠ

Historie

- Období jednotné školy po roce 1948 –zvláštní školy – mládež vyžadující zvláštní péči
- Vysokoškolské vzdělání pro učitele a vychovatele
- Pomocné školy – diagnostické zařízení - 1961 až 1978 (vzdělavatelnost – nevzdělavatelnost)
- Nová koncepce vzdělávání od roku 1976 – masivní přechod žáků do zvláštních škol

Historie

- Humanizační trendy po roce 1989
- Právo na vzdělání pro všechny děti
- Vznik nových typů školských zařízení pro děti a žáky s mentálním postižením, poradenská zařízení – SPC
- Profesní příprava – absolventi zvláštních škol, pomocných škol
- Celoživotní vzdělávání
- Integrace, inkluze

Období předškolního věku

- Dítě s lehkým mentálním postižením (IQ 69-50)
- Diagnostika
- Možnosti edukace a podpory rodiny

Individuální inkluze v mateřské škole

Skupinová inkluze v mateřské škole

Mateřská škola podle §16 odst. 9 ŠZ

Přípravná třída – vypadla ze systému vzdělávání dětí
s mentálním postižením

Předškolní vzdělávání

Zákonem o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) se předškolní vzdělávání stává legitimní součástí vzdělávacího systému.

Předškolní vzdělávání se v rámci školského systému uskutečňuje v mateřské škole.

Předškolní vzdělávání dětí s MP se uskutečňuje v běžné mateřské škole (individuální, skupinová inkluze), v mateřské škole dle §16 odst. 9 ŠZ, přípravné třídě ZŠ, přípravném stupni ZŠS.

Předškolní vzdělávání

- Podporuje rozvoj osobnosti, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji, na osvojení základních životních hodnot a mezilidských vztahů, vytváří předpoklady pro pokračování ve vzdělávání, napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání, poskytuje speciální pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami (§ 33 ŠZ).
- O přijetí dítěte uvedeného v §16 odst. 9 ŠZ rozhodne ředitel školy na základě písemného vyjádření školského poradenského zařízení, popř. registrujícího lékaře (§ 34, odst. 6 ŠZ).

Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání se řídí:

- Vyhláškou č. 14/2005 Sb. o předškolní vzdělávání,
- Vyhláškou č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních,
- Vyhláškou č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
- Obsah vzdělávání je dán RVP pro předškolní vzdělávání.

Předškolní vzdělávání

- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku.
- Tato pravidla se vztahují na pedagogické činnosti probíhající ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení.
- Jsou závazná pro předškolní vzdělávání v mateřských školách, v mateřských školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, v lesních mateřských školách a v přípravných třídách základních škol.

Děti se SVP – zařazování do mateřské školy

- Děti se speciálními vzdělávacími potřebami je možné zařazovat do běžných tříd mateřských škol, nebo do tříd zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona, popřípadě škol zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona.

RVP PV

- Úkolem institucionálního předškolního vzdělávání je:
- doplňovat a podporovat rodinnou výchovu
- pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení.

Předškolní vzdělávání smysluplně obohacuje denní program dítěte v průběhu jeho předškolních let a poskytuje dítěti odbornou péči.

RVP PV

- Předškolní vzdělávání má usnadňovat dítěti jeho další životní i vzdělávací cestu. Jeho úkolem je proto rozvíjet osobnost dítěte, podporovat jeho tělesný rozvoj a zdraví, jeho osobní spokojenost a pohodu, napomáhat mu v chápání okolního světa a motivovat je k dalšímu poznávání a učení, stejně tak i učit dítě žít ve společnosti ostatních a přibližovat mu normy a hodnoty touto společností uznávané.

RVP PV

- Důležitým úkolem předškolního vzdělávání je vytvářet dobré předpoklady pro pokračování ve vzdělávání tím, že za všech okolností budou maximálně podporovány individuální rozvojové možnosti dětí.
- Na základě dlouhodobého a každodenního styku s dítětem i jeho rodiči plní předškolní vzdělávání i úkol **diagnostický**, zejména ve vztahu k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami a dětem nadaným.

RVP PV

- Dětem, které to potřebují, poskytuje předškolní vzdělávání, na základě znalosti aktuální úrovně rozvoje i dalších rozvojových možností každého dítěte, včasnou speciálně pedagogickou péči, a tím zlepšuje jejich životní i vzdělávací šance.

Předškolní vzdělávání

RVP pro PV stanovuje:

- Cíle v podobě záměrů a výstupů.
- Záměrem předškolního vzdělávání je rozvoj dítěte po stránce fyzické, psychické a sociální.
- Klíčové kompetence jsou v současné edukaci cílovou kategorií vyjádřenou v podobě výstupů.

Klíčové kompetence

Pro období předškolního vzdělávání jsou za klíčové kompetence považovány:

- Kompetence k učení.
- Kompetence k řešení problémů.
- Kompetence komunikativní.
- Kompetence sociální a personální.
- Kompetence činnostní a občanské.

Oblasti vzdělávání

Obsah předškolního vzdělávání je uspořádán do pěti oblastí:

1. Dítě a jeho tělo.
2. Dítě a jeho psychika.
3. Dítě a ten druhý.
4. Dítě a společnost.
5. Dítě a svět.

Děti se SVP

- RVP PV vychází ve své základní koncepci z respektování individuálních potřeb a možností dítěte. Z toho důvodu je RVP PV základním východiskem i pro přípravu vzdělávacích programů pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ať už jsou tyto děti vzdělávány v běžné mateřské škole, či v mateřské škole zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona.

Děti se SVP

- Dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami je dítě, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tyto děti mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpůrná opatření realizuje mateřská škola.

Děti se SVP

- Závazný rámec pro obsahové a organizační zabezpečení předškolního vzdělávání všech dětí vymezuje RVP PV, který je východiskem pro tvorbu ŠVP.
- Podle ŠVP se uskutečňuje vzdělávání všech dětí dané mateřské školy.
- Pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování PLPP a pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně podkladem pro možnou tvorbu IVP. PLPP zpracovává škola samostatně, IVP zpracovává škola na základě doporučení ŠPZ.

System péče o děti s priznanými podpurnými opatřeními v mateřské škole

Ve ŠVP mateřská škola stanoví:

- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP;
- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP.

Ve ŠVP může mateřská škola stanovit:

- náplň předmětů speciálně pedagogické péče;
- zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami;
- pravidla pro zapojení dalších subjektů do systému vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (zájmové organizace, vzdělávací instituce, sponzoři atd.).

Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

- Podmínky pro vzdělávání dětí musí vždy odpovídat individuálním potřebám dětí.
- Podmínky pro vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními stanovuje školský zákon a vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Učitel zajišťuje tyto podmínky s ohledem na vývojová a osobnostní specifika těchto dětí a měl by být vzdělán v oblasti speciální pedagogiky.

Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

Pro úspěšné vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními je potřebné zabezpečit (případně umožnit):

- uplatňování principu diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu při plánování a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod vzdělávání;
- realizaci všech stanovených podpůrných opatření při vzdělávání dětí;
- osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení;
- spolupráci se zákonnými zástupci dítěte, školskými poradenskými zařízeními, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství;
- snížení počtu dětí ve třídě v souladu s právními předpisy;
- přítomnost asistenta pedagoga podle stupně přiznaného podpůrného opatření

Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

- Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřských školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona se uskutečňuje na základě školních vzdělávacích programů upravených podle speciálních vzdělávacích potřeb dětí.